

Jon Sarasuaren protesta-tongoa

NIRE BURUTAZIO HAUEK ez nuen idazteko asmorik baina Txapelketako Finaleko egunean gertatu zen haren ondoren, nik uste eta espero nuen, nonbaiten, aurkako iritzi edo jarraieraren bat irakurri edo entzutea, eta ez bazkalondoko edo taberna berriketa gisa, serioago edo ofizialago baizik. Ez dut ordea horrelako ezer aurkitu eta neure burutapen hauek paperean jarritzen ausartu naiz.

‘Globoa puzten’ delako gai harekin ere niri tokatu zitzaidan Jon Sarasuaren iritzia eta aurka azaltzea eta gaurko hau irakurtzean norbaitek pentsa dezake, zerbait dudala Jonen aurka. Aurka baino alde askoz gehiago izan arren, ekintza honek izan duen oihartzunarekin ez zait ixilik egotea egoki irudit.

Argi dago, ekintza hori pentsatua izan zela eta Txapelketari nola edo ala protesta bat egin nahi ziola, Txapelketari berari ez bada, bere zerbaiti bai behintzat. Txapelketaren inguruan sortzen den morbo, lehia, neurketa, norgehiagoka horrek nekatur aurkitzen da Jon Sarasua, eta ez da harritzeko, hainbeste Txapelketatan parte hartu behar izan baitu bertsotan hasi zenetik. Inork ez du ukatuko, bertsolaritzaz inoiz baino gehiago arduratzen direla, garel, komunikabide guztiak Txapelketa eta neurketa dagoenean.

Badakigu entzuleek hori gogoko dutela eta hori da sarriegitan asetzen dugun egarria. Lan errazegia behar bada. Horretan ordea ez nuke nik errudun bakarrik garenik esango. Bertsolariak, antolatzaileak eta entzuleak guztiak gaude eroriak. Alde honetatik onartzen dut, hori aldatzeko ahalegina.

Jon, Txapelketa guztian zehar agertu zaigu oso kritikoa, eta dakigunez Txapelketaren antolaketa erabakitik bertatik zen antolaketa honen aurka. Gogoan izango du irakurleak, Txapelketako agurretan sarritan eraso izan diola entzulegoaren goseari. Gutxien uste onena ordea, agian beste askok ere bai, puntuak emateko bertsotan eta kartzelakoan bereziki, hirugarren bertsos denean begirik zorrotzenez juzgatu eta oroimen freskoenez gordetzen de-

na, «sakea txapapera» botatzea. Halako bi bertsos borobil eta ondoren gainera! Gai horretan ez ziren beste bi izan haien neurrikoak.

Azter dezagun ekintza hori:

1. Bere protesta horretan hartzaileak daude:

— Entzuleak: entzuleen artean egundoko nahastea sortu zuela esango nuke. Jendeak ezin zuen ulertu zer gertatzen ari zen. Bere jarraitzaileak gutxiago oraindik. Geroko Sarasuaren justifikazioek eta zeinen puntu gutxitara gelditu zen jakiteak ez zien poz handiegirik eman izango.

— Epaimahaikoak: ikustekoak izan ziren hirugarren bertsos sortu zituen aurpegi keinuak! Bi bertsos borobil haien ondoren bertsos hari, zer puntu eman?

— Antolatzaileak: kezka sortu zuen inolako

zalantzarik gabe. Beraiek antolatu zuten Txapelketa. Beraien aurka ere bazihoan protesta.

— Bertsolariak: nolabaiteko egonezina sortu zuela esango nuke. «Ni hemen, ditudanak ematen, eta hau berriz puntuak zakarrontzira botatzen?», galde zezakeen batek baino gehiagok. Eta bukaeran hala ere askoren aurretik sailkapenean.

2. Ondorio posible batzuk:

— Txapeldunari protagonismo eta meritu asko kendu dio. Meritua bera ere bai, lausotua gelditu baita. «Sarasuak bertsos hori normal kantatu izan balu, agian bera Txapeldun», jende askoren burutik pasa izan da eta agian, Txapeldunarenetik ere bai. Ez da nahigabeko hutsegitea bezala. Beste neurketa batzutan, kirolean adibidez, horri **tongo** esaten zaio.

— Txapelketa bat, bakoitzaren protesta ekintza leku izan daitekeen bezala, norberaren protagonismo asmoetarako ere erabili daiteke. Bera, prezidente kezkarri bat jarri duela esango nuke.

— Nahita edo gabe, Txapelketa ondorengo protagonismo handiena beregan bildu da.

— Txapelketan, dirudienek, Txapelaren bila saiatzeak baino meritu handiagoa du nonbait, Txapelari **paso** emateak.

Beraz, nire ustez Sarasuak egin nahi zuena alde bat utzita, egin zuena **tongo** izan zen. Hori ez dut uste Txapelketako arautegian onartuko denik. Beraz, ordea, parte hartzeko hitza ematen duenak betetzeko hitza ere ematen zuela uste nuen nik. Txapelketa batean ez da **tongo-rik** onartzen. Entzuleei, bere jarraitzaileei, iruzur egitea da eta bere lehiakideei trufa.

Edozein Txapelketatan, horrelako edo antzeko iruzur batek zigorra izango zukeen, deskalifikazioaz gain, eta ez ‘Inuzente Egunkoa’ bakarrik. Bertsolaritzan, badirudi saritu egiten dugula, txalotu.

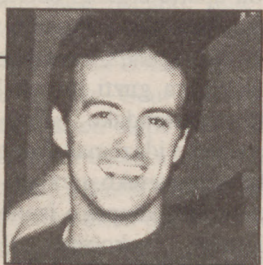
Horrelako jokabideak Txapelketaren aurkakoak dira, Txapelketaren aurka ez dagoela esan arren. Ekintzak dira frogarik onena eta ez intentzioak.

Ezingo dugu ahaztu, eta ez berak ere, hainbeste gorroto duen Txapelketari esker egin dela ezaugarri eta horren eraginez plazaz-plazako bertsolari trebe.

Bertsolari Elkarteak kide izan arren Elkar-teak antolatu duen ekintza hori kritikatzeko bide ugari izan bezazakeen ere, toki eta egun horretan egin zuen salaketak ez dio Elkarteari laguntzen.

Nire aholkuak ezertarako balio badu, zera esango nioke Jon Sarasuari, hurrengo protesta ekintza egin behar duenean, ekintza bera eta horren ondorioak ere azter ditzala, ondorenean esandako «nik ez nuen horrelako asmorik» horrek ez baitu balio.

LAZARO AZKUNE

JOSU MUJIKA
Dantzari garaikidea
DEIA

1992+6

«**E**giten dudana ez da dantzatu bakarrik. Egutero aritzen naiz barra aurrean prestaketak egiten, ariketa klasikoak. Ariketa klasikoak lanerako tresna bat dira. Baina hala ere jendeak dantzari bat denari buruz izaten duen ideia ez dator bat nire lanarekin. Izan ere, eskura ditudan laguntza guztiak erabiltzen saiatzen bait naiz ni. Ni ballet klasikoan hezi naiz, baina mugimenduan egindako interpretazioan sinesten dut, sorkuntzan. (...) Koreografia pixka bat ere ikasi dut baina asko kostatuko litzaidake beste pertsona bati dantza egin erazi eta adierazi nahi dudana gutzia helaraztea».

«**N**ovísima Trovako artista gazteak kritikoak dira, eta batzuek ez dute ulertzen era honetan kanta daitekeenik. Baina arteak kritikoa izan behar du. Arteak bizitza isladatzen du, baina ez Marten, Lurrean baizik, eta sentiberatasunaren eta adimenaren iragazkitik pasata, eta baita jendearen konprometuz mailaren iragazkitik ere. Kritika ezin da etsaiaren eskuetan utzi. Hori egiten dugunean, gudua galtzen hasiko gara iraultzaileok; geure burua ispluan begiratzen ikasteko beharra dugu, geure burua ezagutzen, artisten kontra jo gabe, errealitatea begiratzeko duten modu zorrotza onartuz».

SILVIO RODRIGUEZ
Cubako kantaria
EGIN

1992+6

JUAN LUIS MORAZA
Eskultorea
ZEHAR

1991ko azaro-abendua

«**E**gilearen heriotza, delako ‘Jainkoaren heriotza’ ospetsuaren adar gisa uler daiteke, eta Jainkoaren heriotza egilearen heriotza aipagarriena bait litzateke. (...) Horregatik, ez da harritzekoa egilearen figuraren aienatze hau egilea goraldi eta gurtzeko joerarekin bat etortzea. Egungo egilea bere kondairaren pertsonaia bihurtzen da; inoiz baino gehiago, bere azternak utzi asmoz egiten ditu bere ekintzak, bere kontaketa izango dena idazteko, historiaren istorioan egokitzen zaion tokia markatzeko. Bere pertsonaia bihurturik, bere biografiarentzat bizi da, kronikarako, kontaketarako».

«**G**aur egun abangoardiak hilik daude eta eklektikotasunaren garaian bizi gara eta hori oso erosoa da. Alde horretatik ongi goaz. Ordea badago beste aldea, itsusiagoa eta batere gustatzen ez zaidana. Gero eta gehiago ari gara lanean bankarientzat edota Estatuarentzako. Nik uste dut arte langileak bere artean integraturik behar duela egon. Denok bat egingo bagenu, arte langile guztiok geurearekin jarraituz ez bagenu etsiko eta saiatuko bagina gure artea halako desbideraketa arrisku suetara makurtzen ez uzten eta gure artean geuk bakarrik aginduko bagenu, bestelako gauza litzateke orduan».

JUAN GENOVES
Pintorea
EL DIARIO VASCO

1992+8

BILL WYMAN
Rolling Stones taldekoa
EL MUNDO

1992+8

«**R**olling-ekook egin gertu azken biraren ondoren, Mick eta Charlie taldeari buruz ezer jakiterik ez zutela nahi esan zuten, bi urtetan gutxienez. Mick bere hirugarren bakarkako LPa prestatzen ari da. Keith-ek beste bat ateratu du oraindik orain, eta beste bat prestatzen hasia da, eta neu ere bai. Orain, biek irten nahi dute bira egitera, eta Charlie ere bai bere jazz taldearekin. Ron Wood-ek erakusketa bat du Japonian eta ni Londreseko jatetxeaz arduratzen naiz, eta Willi & The Poor Boys promozionatzea ere eskaini didate. Guk dugun adinarekin, nork daki non izango garen bi urte barru?»